

ÚJ KONSZENZUST!

Björn Lomborg

„Klímakritikus”, aktivista, a Copenhagen Consensus alapítója

A kopenhágai egyetem energikus adjunktusát igen nehéz kategóriákba sorolni. A Greenpeace-aktivistából „klímakritikus” íróvá fejlődött dán tudós egyrészt könyveivel hívta fel magára a figyelmet, amelyekben egyaránt kritizálta a klímaváltozás terén kibontakozott hisztériát és a jelenség megakadályozására tett kísérleteket. Emellett mozgalmat is alapított Copenhagen Consensus néven: e szervezet 2004 óta elismert közgazdászokat ültet egy asztalhoz, hogy a jelenleginél okosabb megoldásokat találjanak a világ nagy problémáira.

Lomborg évek óta feltűnik a GNN-en és a BBC-n, cikkeket ír a New York Timesba. Nem eredménytelenül: Lomborg felkerült a Time magazin A világ 100 legbefolyásosabb értelmiségjje listájára, és a Guardian 50 ember, aki megmentheti a bolygót rangsorára.

Gyorsan és relatíve olcsón a lehető legtöbb ember életminőségén akarunk javítani.

azok a problémák, amelyekre rövid távon is okos megoldásokat lehet találni. A rangsorolás elve a következő: ha egyszerre nem oldhatjuk meg az összes nagy problémát (klímaváltozás, éhezés, AIDS), akkor először koncentráljunk azokra, amelyek terén igazi eredményeket érhetünk el. Ahol gyorsan és relatíve olcsón a legtöbb ember életminőségét javíthatjuk.

Ilyen megközelítéssel melyek a legfontosabb problémák?

Nem a „leg súlyosabb” problémákat kerestük (hiszen nagyon sok a súlyos prob-

E

léma), hanem azokat, amelyek a legtöbb embert érintik, és amelyekre a legokosabb válaszok adhatók. Mennyi jót lehet 1 dollárral elérni a különböző területeken? E logika mentén a bizottság úgy találta, hogy először fel kell számolni a tömeges alultápláltságot. Ezen a területen minden elköltött 1 cent 30 cent nyereséget termelne egy emberöltő alatt. Már az 1970-es években bizonyították Pápua Új-Guineában, hogy a jól táplált gyerekek sokkal produktívabbak, többet tanulnak, és átlag kétszer jobban keresnek felnőttként, mint alultáplált társaik. Azt találtuk, hogy évi 3 millió dollárból néhány év alatt meg lehetne oldani egygenerációs gyerekek étkeztetését – ez nemcsak életszínvonalban, de termelékenységben is hatalmas előnyökkel járna. Aztán ott a malária, e kör félmilliárd embert érint, és egymillió áldozatot szed évente. Holott megvan rá a megfelelő gyógyszer! Csak el kellene olcsón juttatni az érintett térségekbe. Ez évi mintegy 300 millió dollárba kerül, de megint csak 1:30 a költség-hason arány. Említhetném a bélférgék problémáját is, ami további egymillió embert érint. Fejenként 50 centből kiküszöbölhetnénk a problémát, és enyhítenénk vele az alultápláltságot. Szükségünk van egy újabb „zöldforradalomra” is. Ennek lényege, hogy a modern termelési technológiákkal megnöveljük a terméshozásokat a harmadik világban. Ez már egyszer sikerült, az 1970-es években – akkor hatalmas erdőterületet sikerült megvédenünk a művelésbe vételtől, mert Indiában drasztikusan növelték az egy hektáron termelhető rizs mennyiségét. Csökkent is az éhezők száma. Ha most évi 2 milliárd dollárt költenénk K+F-re a fenntartható agrár gazdaság

terén, újabb zöldforradalmat érhetnénk el, és éhezőkől jól táplált, produktív embereket nyernénk. Mi azt állítjuk, hogy nem olyan problémákra kell koncentrálni, amelyekre tökéletes megoldásaink vannak, hanem olyanokra, amelyeket meg is lehet oldani.

Őn mégis egy ilyen, látszólag megoldhatatlannak tűnő probléma, a klímaválto-

Kérdezzen meg bárkit a fejlett világban, hogy mi az emberiség legnagyobb problémája! Legtöbbjük valószínűleg a klímaváltozást nevezi majd meg. Miközben egymilliárd ember éhezik, kétmilliárd ember semmilyen egészségügyi kezeléshez nem fér hozzá, és a harmadik világban az emberek negyede olyan betegségekben hal meg, amelyek könnyen gyógyíthatók. Ha elmegy Bangladesbe vagy

ségből egy-két évtized alatt. Nem a szél-erőműveknek vagy a napcelláknak köszönhetően mindez, hanem a széntüzelésnek! Ábránd, hogy a fejlődő országok szegényei önként lemondanak majd arról az energiahordozóról, amely emberhez méltó élethez juttatja őket. Márpedig a fenntartható energiatermelés jelenlegi

Ne ünnepeljük tovább a politikusainkat, akik hangzatos, ám annál tarthatatlanabb emissziós vállalásokat és politikákat alkotnak. Adjuk a pénzt a kutatóknak, akik az igazi megoldást szállíthatják!

zás terén váltotta ki a legnagyobb vitát. Csak rosszul közelítünk hozzá, vagy a klímaváltozás tényleg megoldhatatlan?

Afrikába, és ott teszi fel a kérdést az embereknek, ők valószínűleg nem a felmelegedés miatt aggódnak leginkább. Ettől a klímaváltozás még nagyon fontos probléma, de észre kellene venni, hogy vannak egyéb kihívások is, amelyekkel foglalkoznunk kell.

A Coppenhagen Consensus ettől még nagyon is foglalkozott a klímaváltozással. Ez kapta a legnagyobb visszhangot. Igen, mert kimondtuk, hogy az elmúlt húsz év módszerei hatástalanok. A Kiotói Jegyzőkönyv alapján elindított emissziókereskedelem a korrupció melegágya, ráadásul a nagy szennyezők (Kína és az USA) nem is ratifikálták az egyezményt. Kínában és Indiában 600 millió ember emelkedett fel a szegény-

technológiái nagyon drágák. A mi javaslatunk: szabályozás helyett innováció! Ha többet fektetünk volna K+F-be, mint eddig, már rég megoldottuk volna a problémát. Az emberek napeltemet vennének benzint helyett, de nem a klímaváltozás miatt, hanem mert a napcella olcsóbb lenne. Ahelyett, hogy a végletekig drágítjuk a fosszilis energiát (ezt tesszük most), inkább a zöldenergiát kellene sokkal olcsóbbá tenni.

Mi az első lépés? Jelenleg mintegy 200-250 milliárd dollárt költünk évente az alacsony hatékonyságú zöldenergia-beruházásokra, miközben a zöldenergia-szektorban csak 10-15 milliárd jut kutatás-fejlesztésre. A mai szél-erőművek és napcellák drágák, és nem csökkentik érdemben a CO₂-kibocsátást. A 200 milliárd dollárt inkább K+F-re kellene fordítani, hogy a jelenleginél lényegesen hatékonyabb és olcsóbb technológiákat fejlesszünk ki. Mondok egy példát: palagáz. Ezzel a nem konvencionális földgáz kinyerésével már a hetvenes években kísérleteztek, és mára beért a technológia. Az USA-ban a palagáz ma már olyan olcsón kinyerhető, hogy megéri szén helyett gázzal áramot termelni. Következésképpen: az USA az elmúlt öt évben évi 500 millió tonnával csökkentette a CO₂-kibocsátását. Ez kétszer akkora csökkenés, mint amennyit az összes többi ország (és az EU) politikusiai együttesen

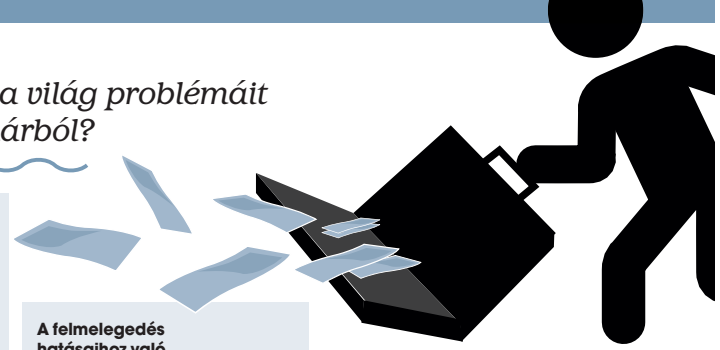
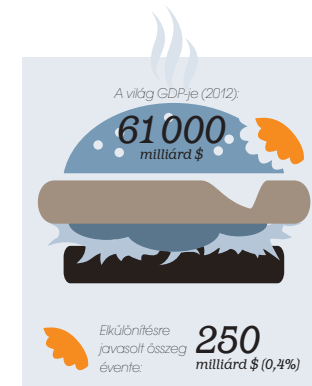

Hogyan oldjuk meg a világ problémáit évi 250* milliárd dollárból?

*körülbelül érték, Lomborg 250 milliárd dollára kerekít

Mennyi az a 250 milliárd dollár?

elérték az elmúlt húsz évben! De az USA nem a klímaváltozás miatt fektetett be ebbe, hanem azért, mert olcsóbbá akarta tenni az energiát. Erre a hozzáállásra lehet számítani Kínában és Indiában is. A palagáz persze nem hosszú távú megoldás, hiszen fosszilis energia, de mégis egy komoly előrelépés a szénhez képest.

Megállítható lesz a klímaváltozás 2050 körül, ha eleget fektetünk K+F-be? Szerintünk erre igen nagy az esély. De ehhez be kell látni: ha meg akarjuk találni a jó utat, tucatnyi kísérletre kell költeni, és nem mindegyik válik majd be. De ha egy vagy kettő beválik, akkor nyert ügyünk van. Az viszont már napnál világosabb, hogy a jelenlegi módszer egyáltalán nem működik. Csak arra jó, hogy a fejlett országokban azt a látszatot keltjük, hogy mi mindent megtettünk, mert a szennyező gyárak messze vannak tőlünk.

Ha a megoldás ilyen egyszerű, miért nem követik a politikusok és az ENSZ? Mert a legtöbb politikus azt akarja, hogy újraválasszák. Ezért inkább olyan megoldásokba fektetünk, amiktől jól érezzük magunkat, nem olyanokba, amelyek valóban működnek. Az ENSZ azon szakosított és csatolt szervei, amelyek ügyeire mi többet költenénk, szeg-

más szervek (amelyek ügyeire kevesebbet szánnánk) utálják. Minden szervezet a saját túlélésére játszik. A mi célunk, hogy tudassuk: vannak nagyon jó kezdeményezések, amelyeket alulfinanszíroznak, és vannak rossz politikák, amelyekre pazarlóan sokat költenek. Változtassunk az arányokon!

Mit tehet az egén, hogy előmozdítsa ezt? Jó lenne egy olyan egyszerű válasz, mint Al Gore-é, aki egy talk show-ban azt kérte az emberektől, vegyenek energiatakarékos izzót. Ezek az izzók jó dolgok persze, csak hogy ezzel azt az érzetet keltsük az embereken, hogy ennyivel le is tudtuk a klímaváltozást. Az én tanácsom ez: ne ünnepeljük tovább a politikusainkat, akik hangzatos, ám annál tarthatatlanabb emissziós vállalásokat és politikákat alkotnak. Adjuk a pénzt a kutatóknak, akik az igazi megoldást szállíthatják!

Ha ez így történik, jobb lesz a földünk állapota, a népesség élete 2050-ben mint ma? A föld 2050-ben sokkal jobb hely lesz, mint ma. Meglepődünk ezen, mert csak a problémákról hallunk, a megoldásokról soha. Szajkózzuk, hogy innentől minden csak rosszabb lesz. De ezt mondtuk 1950-ben és 1930-ban is! És mi történt azóta? A világ GDP-je sokkal magasabb, több a jól táplált ember a földön, és sokkal kisebb a fajlagos emisszió, mint száz éve. Ettől még meg kell oldanunk a problémáinkat, méghozzá egy új hozzáállással. Ha a fejlődő országok is gazdagabbak lesznek, majd ott is előtérbe kerül az esőerdők ügye. De amíg üres a gyerek gyomra és egy szünyegcsipesz belehalhat, addig nem a fák a legfontosabbak az ott lakóknak.